

Участь митрополита Андрея Шептицького в опрацюванні принципів кодифікації східного канонічного права¹

Ієромонах Теодор
(Тарас Мартинюк)

Abstract

(Українське резюме на ст. 97)

This article examines the role of Metropolitan Andrey Sheptytsky, primate of the Ukrainian Greco-Catholic Church from 1901 until his death in 1944, in updating and codifying Eastern canon law. The codification process to which Sheptytsky made early contributions would continue long after his death, and only begin to come to fruition in 1990 with the publication of the *Code of Canons of the Eastern Churches* (CCEO). That code, however, is a general code for *all* the Eastern Catholic Churches: the process of writing *particular*

¹ У цій статті застосовуються наступні скорочення:

A.A. – анонімний автор; APCTL – Archivio del Pontificio Consiglio per i Testi Legislativi; CCEO – Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium; CIC'1917 – Codex Iuris Canonici anno 1917; CICO – Codex Iuris Canonici Orientali; doc. – documento; fasc. – fascicolo; PCCICOR – Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Orientalis Recognoscendo; Prot. – Protocollo; пос. – посилання.

Ще одна заувага. Відносно написання прізвища митрополита Андрея ми застосовуємо дві форми, які вживаються у архівних документах: “Szeptickyj” і “Szeptyckyj”.

law for the Ukrainian Greco-Catholic Church, and the scholarly study of the same, remains an ongoing project.

Якщо про богословський доробок митрополита Андрея Шептицького написано бодай-би кілька праць (на жаль їх досі є дуже мало), то його внесок до канонічного права практично ніким не був опрацьований. Проте Шептицький був не тільки пастирем і богословом, але й церковним правником. У цій статті ми не прагнемо представити загальний внесок владики Андрея до канонічного права Вселенської Церкви. Предметом нашого дослідження буде його участь у процесі опрацювання методу східної канонічної кодифікації. Ми розглянемо вплив Митрополита на формування основних напрямних кодифікаційного процесу, зокрема, головна увага буде приділена аналізу його *votum* від 1 червня 1929 р.²

² Оригінал цього *votum* у французькій мові ми віднайшли у Архіві Папської Ради у справах Законодавчих Текстів (APCTL, *Codificazione Canonica Orientale*, fasc. 11/30, Voto di Szeptickyj sul modo di procedere nel CICO, doc. 5. Lettre de Métropolitte André Szeptickyj à Card. Luigi Sinigero, Léopol, 1 juin 1929). Це є машинопис на 21 сторінках. Він являється відповіддю митрополита Андрея на лист Конгрегації у справах Східної Церкви (Prot. 428/28) щодо принципів східної кодифікації. Іноді у тексті трапляються власноручні виправлення Митрополита. Крім того на початку листа рукою Шептицького зазначено: “In pace. Réponse au N 428/28”. А на кінці – ім’я та прізвище адресата та традиційне кінцеве вітання. На початку листа зазначено також, що він прийшов до Конгрегації 4 липня 1929 р. та розпорядження А. G. Cicognani про його видрук: “Si stampi. A.G.C.”. У подальшому опрацюванні пропозицій Галицького митрополита у Ватикані використовувався видрук цілого листа здійснений тією ж Конгрегацією. Він складається з 18 сторінок друкованого тексту. У зв’язку з тим, що саме цей видрук використовувався кодифікаційними комісіями, у нашому дослідженні ми цитуємо текст саме з нього. Він знаходиться у вище згаданому архіві під тим самим номером що й оригінал (APCTL, *Codificazione Canonica Orientale*, fasc. 11/30, Voto di Szeptickyj sul modo di procedere nel CICO, doc. 5. S. Congregazione «Pro Ecclesia Orientali», Codificazione Orientale, Voto di Monsignor Szeptickyj, Metropolitte Ruteno, sul modo di procedere, 1 giugno 1929 = надалі “Voto di Monsignor Szeptickyj”). Проте його текст ми зав-

У 1926 р. під час пленарного засідання Конгрегації у справах Східної Церкви³ було підкреслено потребу кодифікації східного канонічного права. Особливе зацікавлення щодо цього питання мав сам Римський Архієрей Пій XI (1922–1939), котрий зарезервував собі головування у цьому процесі. 14 квітня 1929 р. Святіший Отець створив дві Комісії: Комісію Радників для Східної Кодифікації і Кардинальську Комісію.⁴ Одним із перших завдань, яке

жди порівнювали з оригінальним машинописним листом, бо, як слушно зауважив о. Королевський, видрук, хоч являється копією листа, однак містить у собі деякі помилки, котрі ускладнюють розуміння тексту (“La stampa è pessima, scorretta, a pag. 10 vi è una lacuna evidente che interrompe il senso” – APCTL, *Codificazione Canonica Orientale*, fasc. 11/30, Voto di Szeptyckij sul modo di procedere nel CICO, doc. 11. С. Korolevskij, Note intorno al Voto di S.E. Mons. Szeptyckij, Roma, 9 ottobre 1929 = надалі “Note intorno al Voto di S.E. Mons. Szeptyckij”). Варто зауважити, що *votum* Шептицького в цілості ніколи не був опублікований. Видрук, здійснений Конгрегацією, призначався лише для кодифікаційних праць і був доступним для обмеженого числа науковців. Вперше окремі фрагменти *votum* були опубліковані у 1936 р. (“Mons. Szeptyckij nel suo voto sul modo di procedere nella Codificazione (1 giugno 1929),” in S. Congregazione Orientale, *Codificazione Canonica Orientale, Quarta Plenaria. Criteri per la redazione del CICO*, fasc. II, *Voti e desiderata dell'Episcopato Orientale e dei Delegati Orientali e di altri consultori* (Roma: Tipografia Poliglotta Vaticana, 1936), 19–24, 92–93). Лише коротенький витяг з листа Митрополита можна знайти у *Nuntia* 26 (1988): 19–20. Завдяки о. проф. Žužek’у окремі короткі витяги були надруковані також у 1994 р. (“Allegato VI. Nota sul ‘Voto’ di Monsignor Szeptyckij, Metropolita Rutenno, del 1 giugno 1929,” *Communicationes* 26 (1994): 137–38). У цій статті з метою відображення автентичної думки Митрополита у цитатах ми подаємо оригінальний французький текст, подаючи сторінки видруку здійсненого Конгрегацією. У випадку, якщо видрук помилково або неточно передає слова з оригінального листа (власноручно виправленого і підписаного митрополитом Андреем), ми цитуємо текст листа, вказуючи однак завжди сторінку видруку. Ми маємо надію, що в найближчому часі вдасться приготувати окрему публікацію нашого дослідження про *votum* Андрея Шептицького разом з його критичним виданням.

³ Від 1967 р. згідно з Апостольською Конституцією папи Павла VI *Regimini Ecclesiae Universae* ця Конгрегація носить назву “Конгрегація у справах Східних Церков.”

⁴ “Codificazione Canonica Orientale (1926–1935). Ex Actis Comm. Cardinalitiae Pro Studiis Praeparatoriis Codificationis Orientalis (a cura di I. Žužek),” *Communicationes* 26 (1994): 77–79; cf. Л. Глінка, “Кодифікація східного церковного права,” *Богословія* 16 (1938): 77–78; I. Žužek, “Ар-